

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Кафедра історії та археології

Затверджено
на засіданні кафедри історії та археології

Завідувач кафедри

 / Пачев С.І.

(протокол № 4 від 15 вересня 2023 р.)

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
(З ФАХУ)

для здобувачів вищої освіти

Ступінь вищої освіти	магістр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Освітня програма	Історія

Запоріжжя, 2023 р.

Розробники: Шкода Н.А., доц., канд. істор. наук.

Робоча програма виробничої практики (з фаху) складена відповідно до освітньої програми Історія підготовки другого (магістерського) ступеня вищої освіти

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми

(підпис)

С.І.Пачев

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Практична підготовка здобувачів вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія є обов'язковим компонентом програми підготовки фахівців ступеня вищої освіти «магістр». Дана програма практики базується на «Положенні про практичну підготовку здобувачів вищої освіти за освітніми ступенями бакалавра і магістра у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» ухваленого на засіданні Вченої ради Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького від 21.09.2021 року і введено у дію наказом ректора №38/01-05 від 21.09.2021 року. Майбутній фахівець, який навчається на ОПП Історія крім психолого-педагогічних умінь має володіти навиками дослідницької діяльності, сучасними методами польових археологічних досліджень, вмінні вирізняти, систематизувати давні пам'ятки різних категорій, працювати з колекційними та фондovими збірками музеїв, застосовувати правові норми в практичному вимірі. Практика є складовою у системі реалізації динамічної моделі руху здобувачів вищої освіти від навчальної до професійної діяльності. Вона сприятиме посиленню взаємозв'язку між ВНЗ і стейкхолдерами, забезпечують інтеграцію фундаментальної та фахової підготовки на основі компетентнісного та студентоцентрованого підходів у навчанні.

Виробнича практика (з фаху) загальною тривалістю шість тижнів (9 кредитів). Виробнича практика (з фаху) здобувачів вищої освіти є важливим етапом їх професійної підготовки. Вона спрямована на закріплення знань і умінь, отриманих здобувачами в процесі навчання зі спеціальності, оволодіння навичками рішення соціально-професійних задач, участі в науково-дослідній діяльності.

Суть виробничої практики – удосконалити професійні вміння та навички здобувачів на основі залучення до практичної діяльності та якісніше закріпити теоретичні знання. Виробнича практика є одним з видів навчального процесу і спрямована на розвиток умінь застосовувати на практиці отримані теоретичні знання.

Виробнича практика (з фаху) проходить на відповідних базах практики.

1. Метою виробничої практики є:

- закріплення набутих теоретичних знань, формування фахових здібностей, особистісно-індивідуального стилю поведінки та діяльності, необхідних для майбутньої професії в оптимально наближених до роботи за фахом умовах;
- формування у здобувачів вищої освіти умінь приймати самостійні рішення на конкретній ділянці роботи в реальних виробничих умовах при виконанні обов'язків, властивих його майбутній професії, організаційно-управлінській і суспільній діяльності;

- закріплення та поглиблення в практичній діяльності здобутих теоретичних знань під час вивчення музеєзнавчих, джерелознавчих дисциплін, архівної та бібліотечної справи;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти зі змістом, характером та особливостями діяльності центральних органів державної влади в Україні;
- ознайомлення з основними формами і напрямками діяльності політичних партій, громадських організацій та рухів в Україні;
- оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями щодо структури та особливостей функціонування органів місцевого самоврядування України; поглиблення та закріплення теоретичних знань, вироблення навичок практичної роботи у сфері публічного управління та адміністрування об'єднаними територіальними громадами.

Процес проходження виробничої практики передбачає вирішення здобувачами **наступних завдань:**

- наближення професійної підготовки до умов практичної фахової діяльності;
- оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами та формами організації праці в галузі їх майбутньої професії;
- формування у здобувачів вищої освіти професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах;
- формування потреби навчатися, осмислювати нові практики, систематично розширювати свої знання, уміння творчо їх застосовувати в практичній діяльності;
- формування комунікативних умінь на різних рівнях співпраці, уміння взаємодіяти на основі етичних міркувань, толерантності;
- формування індивідуального досвіду практичної діяльності, необхідного для майбутньої професії.
- забезпечити зв'язок теоретичних знань фахових дисциплін з науковою роботою у сфері музейної справи;
- розвинути у здобувачів вищої освіти уміння проводити дослідження з використанням бібліотечних матеріалів, музейних предметів, архівних матеріалів;
- ознайомлення з системою органів законодавчої, виконавчої та судової гілок влади, їх правовою взаємодією з інститутами громадянського суспільства в цілому та окремими громадянами;
- формування у здобувачів вищої освіти навичок самостійного й ефективного опрацювання нормативно-правових актів, що регламентують діяльність органів законодавчої, виконавчої та судової гілок влади;
- ознайомлення із системою роботи громадських центрів, політичних партій і громадсько-політичних об'єднань;

- формування загальних уявлень про напрями діяльності певних суб'єктів влади і управління;
- дослідження структури і основних функцій структур громадянського суспільства;
- формування у здобувачів вищої освіти здатність оцінити економічну, соціальну, демографічну та екологічну ситуацію в будь-якому регіоні, місті, районі, селі;
- розвиток навиків аналізу причинно-наслідкових зв'язків розвитку різних галузей господарчої діяльності територіальних громад та вплив на них зовнішніх і внутрішніх чинників.

Завдання і зміст практики можуть зазнавати змін у разі настання обставин, які унеможливають проходження практики на визначених базах чи у визначеному обсязі. За таких умов, відповідно до наказу ректора, рішення вченої ради факультету практика проходить дистанційно. Практика відбувається шляхом взаємодії між суб'єктами практики за допомогою аудіо-, відео конференції або інших електронних освітніх ресурсів з метою дистанційного виконання завдань програм практики та контролю за їх дотриманням через мережу Інтернет.

2. Перелік програмних компетентностей, які набуваються під час практики:

ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК3 Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК4 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК5 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6 Навички міжособової взаємодії.

ЗК10 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ФК7 Здатність використовувати основні теорії і методології освіти в професійній діяльності.

ФК8 Здатність користуватися інформаційно-комунікативними технологіями.

ФК9 Критичне розуміння зв'язку між поточними подіями і процесами в минулому.

ФК12 Знання загальної діахронічної структури минулого

ФК13 Здатність використовувати комп'ютерні та Інтернет-ресурси і методи для переробки історичних або споріднених даних (використання статистичних, картографічних методів створення баз даних, ін.).

ФК16 Здатність представити результати дослідження у формі звіту у відповідності з основними канонами дисципліни.

3. Заплановані програмні результати навчання:

РН4.Здатність спілкуватися рідною мовою з використанням термінології і методів, прийнятих в історіографії, читати історіографічні тексти або

оригінальні документи на рідній мові; зводити, розшифровувати і каталогізувати дані належним чином.

РН8.Знання загальної діахронічної структури минулого.

РН9.Знання місцевої історії.

РН10.Знання національної історії.

РН14.Знання і застосування інструментів пошуку інформації, таких як бібліографічні системи, архівні описи, електронні посилання.

РН15.Здатність використовувати комп'ютерні та Інтернет-ресурси і методи для переробки історичних або споріднених даних (використання статистичних, картографічних методів, створення баз даних).

РН16.Здатність знаходити і використовувати відповідні джерела інформації (бібліографія, документи, усні свідчення, ін.) для дослідницького проекту.

РН19.Здатність організувати складну історичну інформацію в логічно послідовній формі та чітко доносити її до аудиторії.

РН20.Здатність подати результати дослідження у формі звіту відповідно до основних канонів дисципліни.

воєчасно та у відповідності до нормативних вимог подати звітні

4. Бази проходження виробничої практики.

№	База практики	№ договору/угоди, дата укладання	Дата закінчення терміну дії договору/угоди
1	Державний історико-архітектурний заповідник «Стара Умань»	Договір № 55/37-16 25.01.2023 р	25.02.2024 з автоматичною пролонгацією

Практика здобувачів вищої освіти проводиться на базах, які відповідають специфіці практики. Вибір бази проходження практики здійснюється з урахуванням можливості організувати робоче місце практиканта і забезпечити кваліфіковане керівництво практикою з боку спеціалістів з досвідом практичної роботи, а також із врахуванням науково-дослідницьких інтересів студентів.

5. Зміст практики

5.1. Опис навчальної/виробничої практики

Найменування показників	Ступінь вищої освіти галузь знань, спеціальність, освітня програма	Характеристика практики
Кредитів: 4,5 Загальна кількість годин - 135	Ступінь вищої освіти - магістр Галузь знань – 03	Назва практики: Виробнича практика (з фаху)

Тижневих годин - 45	Гуманітарні науки Спеціальність - 032 Історія та археологія Освітня програма - Історія	Семестр: 2 Термін проходження практики: 6 тижнів Вид контролю: диференційований залік
---------------------	--	---

Здобувачі вищої освіти знайомляться з установою, на базі якої проходить практика, її структурою, діяльністю відділів, фондовою, експозиційною та науково-дослідною роботою, історією виникнення установи, науковим комплектуванням фондів, основними етапами обліку колекцій у фондосховищах, обліковою документацією, зберіганням фондів, консервацією та реставрацією колекцій.

5.2. Програма навчальної/виробничої практики.

Виробнича практика (з фаху) складається з трьох етапів:

на **початковому (установчому)** етапі:

- бути присутнім на установчій конференції;
- ознайомитися із метою, змістом та завданнями практики;
- отримати індивідуальне завдання у керівника і узгодити з ним календарний план роботи на період проходження практики;
- ознайомитися з «Положенням про музейний фонд України», виданою «Інструкцією про облік та зберігання музейних цінностей музеїв», якою визначено порядок комплектування, обліку, зберігання й наукового опису пам'яток матеріальної і духовної культури.
- прослухати інструктаж з техніки безпеки.

На **основному етапі (період проходження практики):**

- якісно і повністю виконувати індивідуальне завдання;
- здійснювати науково-пошукову роботу відповідно до завдань практики;
- систематично доповідати керівнику практики про виконані завдання.

На **завершальному (підсумковому) етапі:**

- взяти участь у обговоренні результатів практики;
- своєчасно здати у встановлений термін звіт та виконати поставлені завдання.

Послідовне виконання змісту програм практики спрямоване на накопичення практичного досвіду майбутніх фахівців.

Керівництво практикою покладається на викладачів, які призначаються кафедрою відповідно до навчального навантаження. Керівник від кафедри здійснює постійний контроль виконання здобувачами, що проходять практику, всіх завдань практики.

Результати проходження практики оформлюються у підсумкових звітах здобувачів, що подаються на кафедру.

Виробнича практика зараховується здобувачам, які успішно виконали її програму та вчасно подали звітну документацію.

Здобувачам були прослухані наступні навчальні дисципліни з нормативної частини циклу професійної підготовки:

Програма практики

Тема 1. Вступ. Методичні рекомендації з проходження музейної практики. Проведення інструктажу.

Тема 2. Знайомство з базою практики.

Історія створення установи (закладу). Структура установи (закладу). Функції установи (закладу). Ознайомлення з нормативною базою, правилами внутрішнього розпорядку.

Тема 3. Розвиток музейної справи в Україні. Історія музейних установ в Україні. Державний історико-архітектурний заповідник «Стара Умань». Науково-фондова робота в музеї. Експозиційно-виставкова діяльність музею. Основні напрями і форми культурно-освітньої діяльності музеїв. Види екскурсій. Методика проведення екскурсій.

Тема 4. Бібліотека, архів, офіс.

Типи бібліотек, архівів, офісів, їх функції, завдання. Автоматизація бібліотечних процесів: УФД/Бібліотека. Комп'ютерне забезпечення бібліотеки. Доступ до Інтернету. Розширення ролі бібліотек в сучасному інформаційному середовищі. Забезпечення бібліотеками вільного та необмеженого доступу до інформації та збереження її джерел. Бібліотека - електронний архів. Онлайн-обслуговування віддалених користувачів бібліотек. Особливості роботи зі спеціальною, методичною та періодичною літературою. Самостійна робота з книгою. Система обслуговування читачів. Структура архіву. Автоматизовані системи. Доступ до документів. Обслуговування користувачів. Інформаційне забезпечення. Наявність автоматизованих систем, програм. Аналіз соціально-економічних проблем та надання пропозицій стосовно їх вирішення.

Тема 5. Організація роботи в бібліотеці, архіві, офісі і т.д..

Довідково-бібліографічний апарат бібліотеки. Порядок користування бібліотекою. Правила користування бібліотекою. Фонд бібліотеки. Особливості роботи в архіві, офісі. Структура документообігу. Зберігання документів. Відображення роботи в соціальних мережах.

Тема 6. Діяльність центральних органів державної влади в Україні.

Сутність та зміст парламентаризму. Конституційний статус парламенту – Верховної Ради України. Функції та повноваження Верховної Ради України. Склад та структура Верховної Ради України. Дostroкове припинення повноважень Верховної Ради України. Комітети і комісії Верховної Ради України: склад, порядок формування, функції та повноваження. Конституційний статус народного депутата України.

Конституційно-правовий статусу Президента України. Становлення інституту президента в Україні. Функції та повноваження Президента України. Акти Президента України. Підстави та порядок дострокового

припинення повноважень Президента України. Конституційно-правовий статус Ради національної безпеки та оборони.

Конституційний статус Кабінету Міністрів України. Склад Кабінету Міністрів України. Порядок формування та припинення діяльності Уряду України. Повноваження Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій.

Поняття і природа судової влади. Судова система України. Основні засади здійснення правосуддя в Україні. Правовий статус суддів. Конституційно-правовий статус Вищої ради правосуддя. Конституційно-правовий статус прокуратури. Конституційний Суд України як єдиний орган конституційної юрисдикції. Порядок формування Конституційного Суду України і його структура. Функції та повноваження Конституційного Суду України.

Тема 7. Організація і діяльність політичних партій та громадських організацій в Україні

Знайомство з системою функціонування політичних партій. Знайомство з системою функціонування громадських організацій. Ознайомлення з змістовною роботою громадських організацій. Ознайомлення з змістовною роботою політичних партій.

Тема 8. Життя територіальної громади в Україні.

Характеристика природно-географічного та ресурсно-сировинного(лісові, водні, корисні копалини, структура сільгоспугідь) потенціалів територіальної громади. Історична довідка про територіальну громаду. Нормативно-правова база, якою керується об'єднана територіальна громада. Аналіз територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади, що знаходяться на території місцевої ради. Структура управління об'єднаною територіальною громадою, основні функції кожного структурного підрозділу. Повноваження органів місцевого самоврядування (власні, делеговані) що здійснюють управління об'єднаною територіальною громадою, склад депутатів ради. Підприємства об'єднаної територіальної громади. Напрями інвестування, інвестиційні проекти (якщо є). Вивчення європейського досвіду розвитку сільських територій та ефективного використання їх потенціалу з метою запозичення ефективних стратегій.

5.3. Індивідуальні завдання (перелік тем рефератів)

Тема 2. Знайомство з базою практики.

1. Історія створення та діяльності Державного історико-архітектурного заповідника «Стара Умань»
2. Василіанський монастир міста Умані
3. Костел Успіння Пресвятої Богородиці міста Умані

Тема 3. Розвиток музейної справи в Україні

1. Історія виникнення та розвитку музейної галузі в Україні.
2. Музей як соціально-культурний інститут.

3. Шкільний музей як форма виховної роботи.
4. Становлення та етапи розвитку вітчизняного музеєзнавства.
5. Тенденції розвитку та проблеми сучасного музеєзнавства.
6. Віртуальна експозиція як нова інтерактивна форма у музейній справі.
7. Музеї просто неба України.
8. Найвідоміші архітектори України та їх творіння.
9. Музеї народної архітектури та побуту України.
10. Черкаський обласний краєзнавчий музей (може бути інший обласний краєзнавчий музей) та його роль у формуванні історика.
11. Історія розвитку музейництва на території Черкащини (або іншого регіону України)
12. Видатні діячі музейної справи Черкащини або іншого регіону України

Тема 4. Бібліотека, архів, офіс

Тема 5. Організація роботи в бібліотеці, архіві, офісі і т.д.

1. Архівна справа в Україні в роки Другої світової війни.
  2. Архівні довідники в системі НДА: функції та структура.
  3. Зарубіжна архівна україніка.
  4. Заснування історичного архіву у Львові.
  5. Заснування Центрального архіву давніх актів у Києві.
  6. Особливість роботи з фотодокументами, фонодокументами та відеодокументами.
  7. Проблеми повернення зарубіжної україніки.
  8. Система архівних установ, її структура та мережа.
  9. Формування фамільних архівів в Україні-Гетьманщині.
  10. Історія виникнення перших бібліотек на Київській Русі.
  11. Монастирські бібліотеки та їх культурно-освітня роль у книжковій справі на Україні XI–XVII ст.
  12. Бібліотека Києво-Печерської Лаври та її роль у справі становлення та розповсюдження шкільництва, освіти, культури.
  13. Родові книгозбірні Правобережної України XVIII–XIX ст. (І. Мазепи М. Ханенка, П. Скоропадського).
  14. Бібліотека Харківського колегіуму – перше зібрання книг у Слобідській Україні.
  15. Бібліотечна справа в Україні у XIX – на початку XX ст.: стан і основні напрями розвитку.
  16. Бібліотечна діяльність товариства «Просвіта»
  17. Роль бібліотек Народного Дому та Наукового товариства ім. Шевченка в історії розвитку науки і культури Галичини.
  18. Стан бібліотек Києва у період нацистської окупації (1941–1943 рр.).
  19. Бібліотеки України у період післявоєнної відбудови та в 1950-х рр.
  20. Національні бібліотеки України на сучасному етапі
- #### **Тема 6. Діяльність центральних органів державної влади в Україні**

1. Сутність та зміст парламентаризму в Україні
2. Комітети і комісії Верховної Ради України: склад, порядок формування, функції та повноваження
3. Функції та повноваження Президента України.
4. Становлення інституту президента в Україні.
5. Конституційний статус Кабінету Міністрів України
6. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади
7. Судова система України
8. Конституційний Суд України як єдиний орган конституційної юрисдикції

Тема 7. Організація і діяльність політичних партій та громадських організацій в Україні

1. Українські центристські партії
2. Громадські організації Буковини в другій половині XIX - на початку XX ст.
3. Народний Рух України в роки перебування
4. Історія українського марксизму
5. Етапи становлення та розвитку партійної системи України
6. Громадські організації в Україні як вид об'єднань громадян
7. Інституціалізація політичних партій в Україні
8. Сучасна регіональна політика України

Тема 8. Життя територіальної громади в Україні

1. Повноваження сільського голови.
2. Компетенція сільських, селищних рад.
3. Компетенція міських рад.
4. Особливості децентралізації влади в сучасній Україні
5. Основні напрями адміністративної реформи в Україні.
6. Тенденції демократичного врядування в Україні.
7. Процеси децентралізації в країнах Європи (в окремо взятій країні).
8. Основні повноваження міського голови.
9. Конституція України про місцеве самоврядування.
10. Прийняття рішень в умовах децентралізації.
11. Інформаційні технології в управлінні.
12. Еволюція органів місцевого самоврядування в Україні;
13. Реформування органів місцевого самоврядування.
14. Громадський контроль, його цілі, форми, структура.

Обов'язки керівника практики від кафедри

Викладач, який здійснює керівництво практикою на кафедрі відповідає за організацію та проведення установчих зборів та захисту результатів практики на кафедрі.

На початку практики викладач, який здійснює керівництво практикою на кафедрі здійснює інструктаж здобувачів-практикантів, надає їм необхідні документи, методичну допомогу та інформує здобувачів про систему звітності та критеріїв оцінки практики.

Викладач, який здійснює керівництво практикою на кафедрі здійснює контроль за проходженням практики здобувачами та перевірку відповідності наданої звітної документації прийнятим нормативним стандартам.

Обов'язки здобувачів

У встановлений час з'явитись на установчі збори з питань організації практики. Дотримуються правил охорони праці та техніки безпеки.

Своєчасно одержати від керівника практики всю необхідну інформацію щодо порядку та термінів проходження виробничої практики, вимог до оформлення звітної документації та правил захисту результатів практики.

У повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками викладача-керівника.

Вчасно заповнювати необхідні документи практики.

Своєчасно та у відповідності до нормативних вимог подати звітні документи на кафедру та захистити їх.

6. Форми і методи контролю

Підсумки кожної практики обговорюються на підсумкових конференціях здобувачів вищої освіти з практики, а загальні підсумки – на вчених радах Університету та інституту/факультетів не менше одного разу протягом навчального року з оформленням відповідних протоколів. Здобувачу вищої освіти, який на підсумковому заліку отримав незадовільну оцінку, може бути надано можливість повторного проходження практики, але з підвищенням оцінки не більше ніж до «задовільно». Дозвіл на повторне проходження практики надає ректор своїм наказом на підставі службової директора інституту, декана факультету за погодженням із керівником практик Університету.

Всі завдання, які виконує здобувач-практикант, підлягають диференційованій оцінці з боку викладача, який здійснює керівництво практикою від кафедри на підставі перевірки відповідної звітної документації; характеристики науково-педагогічного працівника-керівника практик від кафедри, керівника практики з боку підприємства, установи, організації; презентації результатів проходження практики під час захисту звіту. Оцінки вносяться в заліково-екзаменаційну відомість та в залікову книжку за підписом науково-педагогічного працівника, керівника практики від кафедри.

Оцінка роботи практиканта на виробничій практиці (з фаху) включає бали за такі види робіт: 1. Написання і оформлення звіту. (За виконання завдання загальна кількість балів – 80). 2. Захист звіту. (За виконання завдання загальна кількість балів – 20).

7. Вимоги щодо оформлення звітної документації про проходження практики

Наприкінці практики здобувачі вищої освіти укладають письмовий індивідуальний звіт, подають його керівнику практики від кафедри.

Письмовий індивідуальний звіт повинен бути підписаний здобувачем вищої освіти, що проходив практику та керівником практики. Ще однією формою звіту є індивідуальний або колективний відгук про роботу здобувача вищої освіти від бази практики, який засвідчується керівником установи від бази практики.

Розділи звітної документації:

1. Календарний план виконання завдань.
2. Загальна характеристика діяльності бази практики: історія створення установи (закладу); структура установи (закладу); функції установи (закладу); нормативна база, правила внутрішнього розпорядку; основні напрямки діяльності установи.
3. Індивідуальне завдання: написання реферату на одну із запропонованих тем (обсяг 10–15 сторінок).

Звіт захищається студентом перед комісією у складі викладачів кафедри. Оформлюється звіт за вимогами: звіт повинен бути написаний державною мовою та відредагований. Текст звіту слід оформити за стандартом: набирати на комп'ютері через 1,5 інтервали на стандартних аркушах формату А 4 (210X297 мм.). Поля: з лівого боку – 25 см., з правого – 15 мм., зверху – 20 мм., знизу – 20 мм. Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт., вирівнювання – за шириною. Абзацний відступ у всьому тексті повинен бути однаковий – 1,25 см. Текст друкується на одній стороні аркуша. Сторінки звіту нумеруються у правому верхньому куту аркуша, нумерація наскрізна, починаючи з першої сторінки (на першій сторінці номер не ставиться). Звіт бажано ілюструвати схемами, ескізами, рисунками

8. Критерії оцінювання практики здобувачів вищої освіти

Підсумкове оцінювання виробничої практики відбувається у формі диференційованого заліку. Оцінка виставляється за 100 бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою. Максимально можлива бальна оцінка, яку може набрати здобувач вищої освіти, дорівнює 100 балам. Показниками для оцінювання є такі види роботи: 1. Написання і оформлення звіту (за виконання та оформлення завдання, звіту загальна кількість балів – 80). 2. Захист звіту. (загальна кількість балів – 20).

Шкала оцінювання

А Відмінно 90 – 100% ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики здійснена практикантом на високому рівні; практикант проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи, знає і вміє застосовувати у практичній діяльності сучасні технології і нові інформаційні засоби, користується повагою та авторитетом серед колективу бази практики, методистів, керівників практики; здав у визначений термін документацію, оформлену на високому рівні.

В Дуже добре 82 – 89% ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики здобувачем вищої освіти проведена на достатньому рівні; були

допущені незначні помилки у період проходження практики, але були самостійно виправлені; практикант не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; про його діяльність добре відзивалися в колективі, в якому він перебував у період проходження практики; подав у визначений термін правильно оформлену документацію.

С Добре 74 – 81% ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики проведена на достатньому рівні; практикант допускав незначні помилки при виконанні завдань практики, проте не завжди міг самостійно їх виправити або пояснити у процесі аналізу; у ході практики був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи, одержав добрі відгуки колективу бази практики, керівника; подав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою гаранта чи керівника практики.

Д Задовільно 69 – 73% ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики проведена на задовільному рівні; здобувач вищої освіти проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності практиканта у період проходження практики одержала позитивні відгуки; із невеликим запізнення подав документацію.

Е 60 – 68 балів. Задовільно (достатньо) ставиться здобувачу вищої освіти в тому випадку, коли робота проведена на задовільному рівні; проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності на базі практики практиканта з боку керівників практики – «задовільна»; подав невчасно документацію, яка потребує доповнень і виправлень.

FX 35 – 59% Незадовільно з обов'язковим повторним курсом. Відсутня систематичність у роботі практиканта. Роботу, передбачену програмою з практики, виконав на низькому професійному рівні, допускав помилки, пов'язані зі знанням теоретичного матеріалу та виконанням практичних завдань. Отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні заліку за практику, але за певних умов може повторно пройти практику і отримати позитивну оцінку. Подав документацію з великим запізненням, допустив значні помилки в її оформленні.

F 1 – 34% Практикант не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку за практику.

9. Підведення підсумків практики.

Здобувач вищої освіти приймає участь у підсумковій конференції, захищає результати виконаної роботи у комісії, призначеній завідувачем кафедри, до складу якої можуть входити: завідувач кафедри, керівник практики від кафедри, відповідальний за практику та по можливості керівник від бази практики.

10. Перелік навчально-методичної літератури

1. Бондар М. М., Мезенцева Г. Г., Славін Л. М. Нариси музейної справи. – К.: Наукова думка, 1959.
2. Брюшкова Л. П. Коллекции геологических музеев как часть культурного наследия. – М., 1993.
3. Буланий І. Т., Явтушенко І. Г. Громадські музеї України. Історія, досвід, проблеми. – К.: Наукова думка, 1979.
5. Буравченков А. А. Культура і туризм: взаємодія і збагачення. – К.: Українська культура, 1999.
6. Байдахер Фрідріх. Загальна музеологія / За ред. Зеновія Мазурика; Пер. з нім. Х. Назаркевич, О. Лянг, В. Лозинського. – К.: Літопис, 2005.
7. Василенко А. О. Літопис історії становлення і розвитку народних музеїв України. – К.: Наукова думка, 1974.
8. Власюк Г. М., Зосимович О. Ю., Хададова М. В. Музеезнавство та архівна справа: Навч.-метод, посіб. – Житомир: ЖДПУ імені Івана Франка, 2006.
9. Вольфович А. Ю. Модель музейной коммуникации в концепции зарубежных музееведов // Музей в современной культуре: Сб. науч. тр. – СПб., 1997.
10. Гнедовский М. Профиль музея // Советский музей. – 1985. – № 5.
11. Голубнича С. М. Основы экскурсионного дела. – Донецк: ДИТБ, 2003.
12. Емельянов Б. В. Экскурсоведение: Учеб. пособие. – М.: Сов. спорт, 2000.
13. Жигульский З. Музеи мира: Введение в музееведение. – М., 1989.
14. Заклади культури, мистецтв, фізкультури та спорту України у 2004 році: Статистичний бюлетень. – К.: Держкомстат України, 2005.
15. Івченко А. С. Вся Украина: Путеводитель. – К.: ГНПП "Картографія", 2005.
16. Игнаткин И. А. Охрана памятников истории и культуры: Справ, пособ. – К.: Вища школа, 1990.
17. Калугина Т. П. Художественный музей как феномен культуры. – СПб., 2001.
18. Краткий словарь музейных терминов. – М., 1974.
19. Логвин Г. Н. По Україні. Стародавні мистецькі пам'ятники. – К.: Мистецтво, 1968.
20. Лорд Б., Лорд Г. Д. Менеджмент в музейном деле. – М., 2002.
21. Лысикова О. В. Музеи мира: Учеб. пособ. – М.: Флинта; Наука, 2002.
22. Маковецкий И. В. Принципы организации музеев под открытым небом и их задачи // Советская этнография. – 1963. – № 2.
23. Мезенцева Г. Г. Музеезнавство (на матеріалах музеїв УРСР) / За ред. С. М. Чайковського. – К.: Вища школа, 1980.
24. Михайловская А. И. Музейная экспозиция. – М., 1964.
25. Михеева Н. А., Галенская Л. Н. Менеджмент в социально-культурной сфере. – СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2000.

26. Музееведение. Исторические и краеведческие музеи: Краткий курс лекций / Под ред. В. Н. Седых. – СПб.: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2004.
27. Музееведение. Музеи исторического профиля: Учеб. пособ. / Под ред. Е. Левыкина, В. Хербета. – М., 1988.
28. Музееведение. Проблемы культурной коммуникации в музейной деятельности // Сб. науч. тр. НИИ культуры. – М., 1989.
29. Музеї Карпатського регіону. – Л.: Центр Європи, 2004.
30. Музеї України: Довідник / Міністерство культури і мистецтв України. – К.: Задруга, 1999.
31. Музей и современность. Комплектование музейных коллекций // Сб. науч. тр. НИИ культуры. – № 114. – М., 1982.
32. Музейна справа та музейна політика в Україні ХХ століття. – К.: Златограф, 2004.
33. Музейний простір України
34. Музейные термины. Терминологические проблемы музееведения. – М., 1986.
35. Научно-просветительная работа в естественно-научных музеях. – М., 2000.
36. Научно-просветительная работа в художественном музее на современном этапе. – СПб., 1996.
37. Ноль Л. Я. Компьютерные технологии в музее. – М., I 1999.
38. Основи музеезнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв: Навч. посіб. / П. Горішевський, М. Ковалів, В. Мельник, С. Оришко. – Івано-Франківськ: Плай, 2005.
39. Основні тематичні напрями національної системи туристично-екскурсійних маршрутів "Намісто Славутича": Навч.-метод. посіб. / П. П. Науменко, С. В. Грибанова, О. П. Дорошенко й ін. – К.: Ін-т туризму ФП України, 1999.
40. Парр Дж. Музей науки: факты или идеи // Museum. – 1992. – № 173/174.
41. Петранівський В. Л., Рутинський М. Й. Туристичне краєзнавство: Навч. посіб. / За ред. проф. Ф. Д. Заставного. – К.: Знання, 2006.
42. Про музеї та музейну справу: ЗУ від 29 червня 1995 р. // Відомості ВР України. – 1995. – № 25. – Ст. 191.
43. Равикович Е. А. Социальные функции и типология музеев // Музееведение. Вопросы теории и методики. – М., 1987.
44. Разгон А. М. Место музееведения в системе наук // Музей и современность: Сб. науч. тр. – М., 1986.
45. Ривьер Ж. А. Эволюционное определение экомuzeя // Museum. – 1985. – № 148.
46. Рутинський М. И. Географія туризму України: Навч.-метод. посіб.: 2-ге вид., доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.

47. Рутинський М. Й., Зінько Ю. В. Сільський туризм: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006.
48. Рутинський М. И. Міжнародний туризм: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007.
49. Рутинський М. И., Стецюк О. В. Туристичний комплекс Карпатського регіону України: Монографія. – К.: Знання, 2007.
50. Свенціцький І. Про музеї та музейництво. – Л., 1920.
51. Семененко Т. П. Экомuzeи Франции: Новые тенденции в развитии музейной идеологии // Музейное дело: Музей – культура – общество. – М., 1992.
52. Скрипник Г. Етнографічні музеї України. – К.: Наукова думка, 1989.
53. Служба Англійської Спадщини //
54. Современные литературные музеи: некоторые вопросы теории и практики // Сб. науч. тр. – М., 1982.
55. Сотникова С. И. Музеология: Учеб. пособ. – М.: Дрофа, 2004.
56. Станюкович Т. В. Этнографическая наука и музеи. – Ленинград, 1978.
57. Старовинні маєтки України: Книга-альбом /1. Д. Родічкін, О. І. Родічкіна. – К.: Мистецтво, 2005.
58. Стецюк О. В. Розвиток мережі музейних закладів у системі туристичної інфраструктури Карпатського регіону // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету (Географія). – Тернопіль, 2006. – № 1.
59. Тельчаров А.Д. Основы музейного дела: Учеб. пособ. – М.: Омега-Л, 2005.
60. Тронько П. Т. Историчне краєзнавство в Українській РСР. – К.: Наукова думка, 1989.
61. Україна: Путівник / Підгот. і упоряд. О. Зінкевич і В. Гула. – К.: Смолоскип, 1993.
62. Україна: скарби музеїв і заповідників: Путівник. – К.: Чорлі, 1997.
63. Федорченко В. К., Костюкова О. М., Дьорова Т. А. та ін. Історія екскурсійної справи в Україні: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2004.
64. Фролов А. И., Бутаева З. С. Подготовка музейных кадров: содержание и организация учебного процесса (зарубежный опыт) // Наука о культуре: итоги и перспективы: Инф.-анал. сб. – Вып. 5. – М., 1995.
65. Хадсон К. Влиятельные музеи. – Новосибирск: Наука, 2002.
66. Шляхтина Л. М. Основы музейного дела. Теория и практика: Учеб. пособ. – СПб.: Высшая школа, 2005.
67. Шляхтина Л. М., Фокин С. В. Основы музейного дела: Учеб. пособ. – СПб., 2000.
68. Шмелев В. Г. Музей под открытым небом. Очерки истории возникновения и развития. – К., 1983.
69. Шмит Ф. И. Исторические, этнографические, художественные музеи. Очерк истории и теории музейного дела. – Х., 1919.

70. Шмит Ф. И. Музейное дело. – М., 1929.
71. Юренева Т. Ю. Музееведение: Учебник. – М.: Академический Проект, 2006.
72. Юренева Т. Ю. Музей в мировой культуре. – М., 2003.
73. Bennett T. The Birth of the Museum: History, Theory, Politics. – London: Routledge, 1995.
74. French Y. The Handbook of Public Relations for Museum, Galleries, Historic Houses, the Visual Arts and Heritage Attractions. – New York: Museum Development Co., 1991.
75. Harrison R. Manual of Heritage Management. – Oxford: Butterworth-Heinemann, 1994.
76. Heritage Interpretation Management: Audience Characteristics, Evaluation and Impact / Eds. by Carter J., Goodey B., Binks G. – New York: John Wiley & Sons, Inc, 1997.
77. Johnson P., Thomas B. Tourism, Museum and the Local Economy. – New York: Edward Elgar, 1992.
78. Kirshenblatt-Gimblett B. Destination Culture: Tourism, Museums, and Heritage. – Berkeley, California: University of California, 1998.
79. Memorandum of Understanding. Multimedia Access to Europe's Heritage. Recommendations and Guidelines. European Commission. 1998.
80. Partners in Tourism: Culture and Commerce / Ed. by Garfield D. – Washington, DC: American Association of Museums, 1997.
81. Poluga J., Rutynski M., Zinko J. Zasoby turystyczne Ukrainy Zachodniej // Potencjal turystyczny Ukrainy Zachodniej / Projekt PAUCI nr 00-0195-056 Potencjal turystyczny Ukrainy Zachodniej: Kierunki i mozliwosci inwestowania w sektorze turystyki w swietle polskich doswiadczen / R. Szczecinski, J. Zinko, R. Lozynski i dr. – Warszawa: Instytut Turystyki, 2005.
82. Prentice R. Tourism and Heritage Attractions. – London: Routledge, 1993.
83. Swarbrooke J. The development and Management of Visitor Attractions. – Oxford: Butterworth-Heinemann, 1995.
84. The New Museology / Ed. by Vergo P. – London: reaction Books, 1989.
85. Yale P. From Tourist Attractions to Heritage Tourism. – N. Y.: Elm Publications, 1991.
86. Политические партии: история, теория, практика / Сборник трудов под ред. Ковлера А.И. – М., 1993. – Вып.1.
87. Себайн Дж., Торсон Т. Історія політичної думки. Пер. з англ. / Дж. Торсон, Т. Себайн. – К., 1997.
88. Хімченко О. Г. Політичні партії і виборчий процес в умовах розбудови демократичного суспільства: Навчальний посібник / О.Г. Хімченко. – К., 2006. – С. 10–32.
89. Шведа Ю. Р. Політичні партії. Енциклопедичний словник / Ю.Р. Шведа. – Львів, 2005.

90. Шведа Ю. Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. посібник / Ю. Шведа. – Львів, 2004. – С. 45–63.
91. Батанов О.В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики: монографія. К. : Юридична думка, 2010. 653 с.
92. Берданова О. Стратегічне планування місцевого розвитку: практич. посіб. / Швейцарсько-Український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». К.: ТОВ «Софія-А», 2012.
93. Політична економія: навч. посіб. [для студ. вищих навч. закл.] / Н.Є. Горбенко, М.Й. Дмитренко, І.Ю. Кочума. К. : УБС НБУ, 2009. 408 с.
94. Законодавство України. URL: <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>.
95. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
96. Національна парламентська бібліотека України URL: <http://www.nplu.org/>.
Про вищу освіту»: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 15.08.2020).